

# PROGRAMACIÓN DE LINGUA CASTELÁ E LITERATURA.

## 1º ESO. CURSO 20-21

### 1.-CONTIDOS (UNIDADES DIDÁCTICAS) TEMPORALIZADOS POR AVALIACIÓN

Tendo en conta a situación especial que estamos vivindo debido á pandemia provocada polo **coronavirus**, no curso actual deberíanse ter presentes os contidos de Lingua Castelá non dados no terceiro trimestre de sexto curso de Primaria, pero en 1º da ESO **non será necesario dedicarlle un tempo especial** xa que todos os contidos son un repaso do dado en Primaria, tanto en Gramática como en expresión e comprensión oral e escrita.

A materia de Lingua castelá e Literatura ten neste curso unha carga lectiva de catro horas semanais nas cales imos tentar acadar os obxectivos arriba propostos.

En todas as avaliacións imos traballar de xeito simultáneo contidos dos catro bloques nos que se artella a nosa materia:

Bloque 1: "Comunicación oral: escoitar e falar".

Bloque 2: "Comunicación escrita: ler e escribir".

Bloque 3: "Coñecemento da lingua".

Bloque 4: "Educación literaria".

#### 1ª Avaliación

- Comprensión, interpretación e reflexión de calquera texto oral de interese do alumnado ou daqueles propios dos medios de comunicación, especialmente noticias de actualidade.
- Desenvolvemento de habilidades de escoita activa con actitude de interese, de cooperación e de respecto.
- Coñecemento e aplicación de estratexias necesarias para producir textos orais sobre temas de actualidade.
- Participación activa en situacións propias do ámbito académico (pedimento de aclaracións, intercambio de opinión e exposición de

conclusión).

- Coñecemento e aplicación de estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso, prácticas orais formais e informais.
- Producción de discursos orais adecuados á situación e á intención comunicativa desexada: presentacións, descrições, narracións ou exposicións, con coherencia, cohesión e corrección.
- Participación en debates, coloquios e conversas espontáneas respectando as normas básicas de interacción, intervención e cortesía que regulan estas prácticas orais.
- Lectura en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa.
- Comprensión e interpretación de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais en ámbitos próximos á experiencia do alumnado: mensaxes electrónicas ou de móbil, normas e instrucións de uso.
- Ampliación do vocabulario referido á familia, viaxes, lugares, persoas, ciencias e deportes.
- Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre clases de palabras e normativa.
- Recoñecemento e uso das regras de acentuación tanto en sílabas coma en ditongos e hiatos.
- Recoñecemento, uso e explicación de categorías gramaticais básicas (substantivo, adxectivo cualificativo, determinantes e pronomes) .
- Inicio na elaboración de redaccións, tarxetas de felicitación, pequenos diálogos e cómics.
- Valoración das linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo.
- O plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade.
- Lectura dunha obra literaria axeitada á idade para desenvolver o criterio lector.
- Comparación de textos literarios e non literarios e diferenciación de textos narrativos, descritivos e expositivos a partir dos seus trazos característicos máis xerais
- Lectura expresiva e comprensiva, determinación da temática ou temáticas abordadas e descrição dos valores estilísticos dos textos.

## **2ª Avaliación**

- Comprensión e interpretación de textos periodísticos e da vida diaria: noticias, conversacións, en diversos soportes.
- Diferenciación dos xéneros literarios.
- Utilización guiada da biblioteca, dicionarios e das TIC para obter información e consultar modelos de composición escrita.
- Recoñecemento, uso e explicación de categorías gramaticais (verbos, adverbios, preposicións, conxuncións e interxeccións) .
- Diferenciación entre enunciado e oración.
- Ampliación de vocabulario referido a medios de comunicación, profesións, alimentación, sentimentos e emocións con incorporación de fraseoloxía.
- Aplicación e valoración das normas ortográficas: uso de maiúsculas e minúsculas, distinción b/v, e g/j.
- Planificación e revisión do escrito, de forma guiada, para producir textos adecuados, coherentes, con cohesión e correctos gramaticalmente.
- Producción de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: notas, cartas, avisos, mensaxes electrónicas ou de móbil ou de textos propios dos medios de comunicación, fundamentalmente, noticias, mapas do tempo e entrevistas.
- Lectura expresiva e comprensiva de textos periodísticos e da vida diaria breves coma carteis ou cancións e recoñecemento de diferentes formatos literarios.

## **3ª Avaliación**

- Recoñecemento, uso e explicación da oración simple e os seus formantes.
- Recoñecemento e aprecio pola diversidade lingüística de España.
- Lectura dramatizada e comprensiva de pezas teatrais e apreciación dos seus compoñentes e procedementos máis relevantes.
- Recoñecemento e produción de textos de distintos tipos: narracións de contos , poemas, textos dramatizados, trabalinguas ou receitas de cociña.
- Recoñecemento de metáforas e comparacións presentes nos textos. Inicio na métrica.

- Ampliación de vocabulario referido ao mundo teatral, espectáculos e localidade.
- Recoñecemento e uso das normas ortográficas referidas á utilización de h, c, z, k, qu, así como utilización correcta da coma, punto e coma, punto e dous puntos.
- Consecución, con progresiva autonomía, da planificación, revisión e presentación dos escritos.
- Coñecemento das regras de concordancia e das funcións sintácticas principais no seo da oración para elaborar enunciados cun estilo correcto e con cohesión.
- Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias de autoavaliación, aceptando o erro como parte do proceso.
- Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, , elaboración de receitas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro, relacionados cos Elementos Transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais.
- Análise da situación sociolingüística, a partir do contexto familiar do alumnado.

## **2.-GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA.**

Este aspecto da programación fixa o grao mínimo de consecución dos estándares de aprendizaxe en 1º da ESO para considerar que un alumno/a pode superar Lingua Castelá e Literatura se conseguiu asimilalos e dominalos.

- Comprende, interpreta e valora textos orais de diferente tipo.
- Coñece e usa as estratexias para falar en público, en situacións formais e informais, de xeito individual ou en grupo.
- Coñece e usa estratexias para comprender textos escritos.
- Le, comprende e interpreta textos en diferentes formatos e soportes e unha

obra literaria por avaliación.

- Coñece e usa as estratexias para producir textos escritos adecuados, coherentes, con cohesión e correctos tanto en caligrafía como en ortografía.
- Recoñece, usa e explica as categorías gramaticais, as normas gramaticais e ortográficas.
- Recoñece o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e recoñecemento das diferentes linguas da Península Ibérica.
- Compara textos literarios e non literarios e diferencia textos dos tres grandes xéneros a partir dos seus trazos característicos máis xerais
- Produce, en soporte papel de xeito manuscrito, textos propios da vida académica, especialmente, resumos, exposicións sinxelas e conclusións sobre as tarefas e aprendizaxes realizadas.
- Produce, en soporte papel e manuscrito, textos de distintos xéneros: descrições, narracións de feitos, exposicións de ideas e conceptos, poemas ou pequenas dramatizacións.
- Envía, en caso necesario, os traballos manuscritos en soporte papel á Aula virtual ou correo electrónico mediante imaxes.

### **3.-CONCRECIÓN\$ METODOLÓXICAS**

Chegados a este punto e tendo en conta a situación tan complicada pola que estamos atravesando, debido á crise provocada polo COVID-19 e que nos afecta de cheo ao sistema educativo, tentaremos explicar cómo desenvolver os contidos desta materia tendo en conta os tres supostos cos que podemos atoparnos ao longo do curso escolar: ensino presencial, non presencial ou telemática e semipresencial . É moi complicado intentar ser obxectivos á hora de programar a materia nos casos en que o curso quedara interrompido nalgún momento e as clases tiveran que desenvolverse de forma non presencial debido ás circunstancias tan diferentes nas que se atopa o noso alumnado e que quedaron patentes cando en marzo do curso pasado tivemos que continuar as clases de xeito telemático. Nese momento démonos conta dos

problemas que tiña algún alumnado para poder continuar coas clases : falta de ordenadores, sen acceso a internet, dificultades para acceder á aula virtual...

De todos os xeitos e a pesares da falta de medios coa que nos atopamos, a metodoloxía que empregaremos dende o noso departamento será a seguinte:

Nas primeiras sesións do curso será importante explicar como se desenvolverán as clases nos diferentes escenarios cos que nos podemos atopar debido á situación excepcional provocada polo COVID: **clases presenciais, semipresenciais ou online.**

No caso de **semipresenciais ou online**, utilizaremos a Aula Virtual preferentemente, pero tamén correos electrónicos ou calquera outro medio que a profesora considere necesario se as distintas situacións así o precisan. Tanto o alumnado como a profesora facilitarán e intercambiarán os enderezos electrónicos dispoñibles.

Para facer efectiva a clase vía online, seguirase o libro de texto como guía, tanto para adquisición de coñecementos coma para facer exercicios. As correspondentes explicacións faranse mediante vídeos explicativos colgados na Aula Virtual.

O sistema que utilizaremos no caso das clases **semipresenciais ou telemáticas** será por videochamada utilizando preferentemente Skype o Meet. Si algunha das aulas onde impartimos clase non dispón de ordenador, utilizaremos o noso móbil ou tableta.

Por último, si algún alumno/a no puidera seguir a ensinanza telemática, faríasele chegar desde a través da dirección do centro, o material oportuno para que puidera seguir dalgunha maneira as ensinanzas impartidas.

No caso de **clases presenciais**, seguirase a metodoloxía ordinaria que se indica nesta Programación.

Nestas primeiras sesións tamén se explicará ao alumnado, as normas xerais da clase: as normas da materia, os obxectivos, contidos e criterios de avaliación do curso,

os mínimos esixibles para obter unha avaliación positiva, os criterios de cualificación, os procedementos de avaliación da aprendizaxe que se van utilizar e os sistemas de cualificación; así como o material necesario e o seu uso. Explicaráselle que todos estes datos quedan a súa disposición e a da súa familia na web do instituto

O noso Departamento considera fundamentais certas intervencións educativas relacionadas com “aprender a aprender”:

- Ter como punto de partida o nivel de desenvolvemento do alumnado.
- Lograr a construción de aprendizaxes significativas .
- Conseguir que o alumnado faga aprendizaxes significativas por si mesmo.
- Facer que o alumnado modifique os seus esquemas de coñecemento.
- Incrementar, na medida do posible, as actividades manipulativas e mentais do noso alumnado.

Para conseguir todo isto é preciso que o proceso de ensino-aprendizaxe conecte coas necesidades, intereses, capacidades e experiencias da vida cotiá dos alumnos e alumnas. Así pois, a información que recibe o alumnado debe ser percibida por el como lóxica, comprensible e útil. Deste xeito o alumnado terá unha disposición favorable para aprender e estará motivado para relacionar os contidos novos con aqueles adquiridos previamente. Os contidos deben relacionarse con puntos de interese para o alumnado e abordarse en contextos de colaboración e con carácter interdisciplinar.

Así pois, a metodoloxía será sempre práctica de maneira tal que poida ser realmente útil como instrumento de traballo na aula e fóra dela. Ha de estar sempre orientada a que o alumnado desenvolva e aumente as súas capacidades e habilidades lingüísticas, de expresión e comprensión, orais e escritas; é dicir, a materia de lingua tentará mellorar pragmaticamente a capacidade comunicativa do alumnado; favorecerá a súa autonomía sen esquecer nunca a atención á diversidade: non esquezamos que traballamos con adolescentes que, loxicamente, están a sufrir unha serie de cambios físicos (que ás veces carrexan trastornos relacionados co esquema do corpo e as súas funcións); sociais (na súa relación co mundo externo) manifestadas en ocasións en condutas antisociais; psicolóxicos (que, no ámbito de estudo, poden manifestarse na apatía, na falta de concentración e, no ámbito

lingüístico, en trastornos como afixias, dislexias...) A escola ten a responsabilidade de axudar os adolescentes na procura da súa identidade individual e colectiva, converténdolos en individuos máis maduros e libres. Cando haxa alumnado con necesidades especiais de apoio educativo recorrerase ao asesoramento do Departamento de Orientación Educativa.

A metodoloxía a seguir será sempre activa, de xeito que os rapaces e rapazas se impliquen verdadeiramente (motivación), de forma consciente e participativa no seu propio proceso de aprendizaxe lingüístico-literaria co obxecto de chegar tamén a adquirir a capacidade de autoavaliación.

Procuraremos traballar coa prensa; facer uso dos novos medios de comunicación (fundamentalmente Internet), Aula virtual, Correo electrónico, etc; recorreremos á biblioteca do centro e os libros de texto (editorial Anaya en 1º).

#### **4.-PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.**

Para avaliar e cuantificar aos alumnos de 1º da ESO, teremos en conta:

- a) A actitude amosada ante a materia.
- b) A asistencia e o traballo en clase.
- c) A realización das tarefas encomendadas para ser realizadas fóra do centro.
- d) A expresión oral e escrita.
- e) A elaboración de traballos individuais ou colectivos.
- f) A exposición oral de temas na aula.
- g) O resultados das probas escritas (exames, controis...)
- h) A lectura obrigatoria de libros e os controis presentados sobre dos mesmos.
- i) A entrega de traballos no formato e prazo establecidos especialmente pola profesora no caso de ser **ensino online**.



Asemade, é importante que o alumnado participe no proceso de avaliación cunha autorreflexión ao respecto do seu proceso de aprendizaxe, valorando os progresos obtidos e as dificultades atopadas.

Entre **os recursos empregados** figuran: o libro de texto; o caderno do/a alumno/a; as actividades que proporá o/a profesor/a da materia; a biblioteca do centro para a realización de traballos; as novas tecnoloxías; os libros de lectura recomendados, dicionarios e o xornal.

Tamén serán empregados recursos informáticos tales coma a Aula Virtual, correos electrónicos ou calquera outro medio que facilite o proceso do ensino cando a situación provocada polo coronavirus así o requira (**clases semipresenciais ou online**).

Para valorar o traballo do/a alumno/a, terase en conta:

- O caderno de traballo, no que figurarán todos os exercicios, coas correccións oportunas realizadas polo/a alumno/a. Dito caderno será supervisado e corrixido polo/a profesor/a da materia coas medidas hixiénicas recomendadas pola Consellería, tales coma uso continuo da máscara e limpeza e desinfección de mans. A revisión poderá ser **vía online**.
- As explicacións orais a partir dun guión previo.
- Diferentes exercicios de expresión escrita: relatos de experiencias persoais, cartas, notas e avisos, contos breves, comentarios de texto, etc. Poderán ser **vía online** en caso necesario.
- Probas obxectivas nas que se valorará o estudado nas clases. En caso necesario estas probas poderían ser **vía online** axustándose a unha data e horario fixado pola profesora. No caso de ensino presencial, a corrección será tomando as medidas hixiénicas recomendadas tal como se indica na corrección de cadernos.

- A lectura do libro proposto en cada trimestre e os correspondentes exames que deberá realizar o alumnado sobre deles.

## **5.-CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO**

Haberá, en primeiro lugar, unha **avaliación inicial** que nos servirá para determinar os coñecementos previos de cada alumno ou alumna. Logo, a avaliación será continua e formativa, e axudaranos a localizar, valorar e interpretar as necesidades pedagóxicas que poidan xurdir ao longo do proceso de ensino-aprendizaxe. Finalmente, faremos unha avaliación final ou sumativa na que se determinará se se acadaron ou non ou ata que punto os obxectivos propostos para este nivel.

Realizaranse **tres avaliacións**, unha por trimestre e tentarase facer un uso práctico do aprendido ao longo do curso. En cada avaliación faranse cinco probas escritas (catro correspondentes a cada un dos temas dados que precisarán entre oito ou dez días para a súa consecución e unha para o libro de lectura obrigatoria). Tamén se terán en conta a elaboración de exercicios escritos ou orais para sopesar o dominio da materia por parte do/a alumno/a alumna e os seus avances. Os contidos de cada avaliación poden ser recuperados na seguinte, en tanto o proceso avaliador é continuo.

A cualificación de cada avaliación farase en función do seguinte baremo:

-Ata o 80% nas probas obxectivas.

-Ata o 20% do traballos , caderno e actividades voluntarias ou obrigatorias propostas pola profesora.

A non lectura do libro de lectura trimestral levará consigo a cualificación en suspenso ata que se realice, pero non fará media. Deberá ser superado nun 70% das cuestións propostas.

No caso de que o ensino sexa **semipresencial ou online**, e dependendo do

tempo que esta situación dure, faranse os exames precisos establecendo unha data e hora fixas para a realización dos mesmos. O mesmo se fará con aqueles traballos ou exercicios que sexan necesarios para a avaliación da materia.

Polo que se refire ás **penalizacións**:

- descontaranse ata 0,5 puntos por traballos non presentados.
- rebaixaranse 0,1 punto por cada falta de ortografía distinta (incluídos acentos ortográficos), mala letra e mala presentación.
- Rebaixaranse 0,33 puntos por cada negativo -1 punto cada tres negativos- referido a falta de interese na elaboración do traballo, ausencia do material necesario ou comportamento disruptivo.

Polo que se refire á **cualificación definitiva do/a alumno/a no remate do curso**, en avaliación ordinaria, será o resultado da avaliación final e global e dito resultado procederá da media entre as cualificacións das tres avaliacións, pero tendo en conta que a nota media do último trimestre é a máis importante das tres obtidas ao longo do curso. Non se fará media con cualificacións inferiores a 3,5.

En canto á **avaliación extraordinaria de setembro**, o alumno/-a deberá resolver unha proba escrita na que serán avaliados tres dos catro bloques de contidos: Comunicación Escrita, Funcionamento da lingua e Educación Literaria na data e hora establecida desde xefatura de estudos. O/a alumno/a superará a materia se acadada nesta avaliación extraordinaria unha cualificación igual ou superior a 5.

## **6.-MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS**

Entre os recursos empregados figuran:

→ Libro de texto:

Lengua Castellana y Literatura, 1º ESO, Anaya, ISBN 978-84-678-5069-7

→ Recursos incluídos no enderezo de internet da editorial correspondente.

→ Recursos incluídos no libro dixital para o profesorado.

- Fichas de traballo que se encontran nos materiais de tratamento da diversidade sobre cada unha das epígrafes da unidade.
- Material complementario para o desenvolvemento das competencias básicas.
- O caderno do/a alumno/a.
- As diversas actividades que propondrá a profesora da materia
- A biblioteca do centro para a realización de traballos.
- Dicionarios.
- Xornais.
- Material complementario para o desenvolvemento das competencias básicas.
- Internet, Aula Virtual, correo electrónico, cine, vídeo, diapositivas...
- Os libros de lectura recomendados, un por avaliación:

- ***Matilda***, Roal Dahl, ed. Santillana
- ***Querido hijo tienes cuatro padres***, Jordi Sierra i Fabra, ed. Santillana
- ***Konrad***, Christine Nöstlinger, ed. Santillana

**Clases Online:** No caso de que houbera que confinarse e o alumnado non tivese forma de conseguir os libros de lectura obrigatoria , informaráselles das distintas plataformas que poden utilizar nas que non se vulneran os dereitos de autor, teñen autorización ou ben son obras clásicas que xa forman parte do patrimonio. Tamén poderán utilizar as diferentes bibliotecas dixitais que ofrecen acceso a libros gratuítos, Si con todo, non tiveran posibilidade de acceder a eses títulos, proporcionaráselle un listado máis extenso de lecturas para que o alumnado elixa.